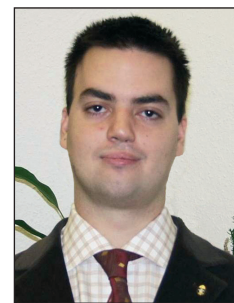

Szilágyi Pál

Az összefonódások vizsgálatának ügyáttételi lehetőségei

Magyar ügyek az Európai Bizottság előtt

Az ügyelosztási rendszer

2004. május 1. napjától kezdődően Magyarországon is alkalmazni kell a 139/2004/EK tanácsi rendeletet, közismertebb nevén az európai Fúziós Rendeletet. A magyar szabályozáshoz hasonlóan a Fúziós Rendelet is ún. küszöbszámokkal határozza meg (lásd 3. táblázat)¹, hogy mely ügyek esetében kell az adott összefonódást az Európai Bizottsághoz bejelenteni. A Fúziós Rendelet magyarországi hatálybalépésével már nem csak azt kell eldöntenie a jogalkalmazónak, hogy engedélyköteles-e az adott összefonódás, hanem azt is, hogy hol kell bejelenteni, párhuzamos eljárásra ugyanis nincs lehetőség.² Hasonlóan a magyar szabályozáshoz, az Európai Unióban is bejelentési kötelezettség áll fenn. Ennek a korábbi harmincnapos határideje megszűnt és 2004. május 1-jétől lehetőség van előzetes bejelentésre is.

Ha az összefonódás a küszöbszámok alapján közösségi léptékűnek minősül, akkor a Bizottság jogosult eljárni. Fontos azonban megjegyezni, hogy a Bizottsághoz történő bejelentés nem jelenti azt, hogy azt mindenképpen a Bizottság fogja elbírálni, másrészt pedig az sem kizárt, hogy egy nemzeti hatóságnál bejelentett ügy a Bizottságnál „kössön ki”. A Fúziós Rendelet preambuluma egyértelműen – bár elvi szinten – deklarálja, hogy „az összefonódásoknak a Bizottságtól a tagállamokhoz és a tagállamoktól a Bizottsághoz történő áttételére vonatkozó szabályok, a szubszidiaritás elvének fényében, hatékony korrekciós mechanizmusként működnek; e szabályok megfelelő módon védik a tagállamok versenyérdekeit, és kellően figyelembe veszik a jogbiztonság követelményét és az »egyablakos rend-

szer» elvét. Ha az összefonódások nem érik el az e rendeletben említett forgalmi küszöböket, több nemzeti összefonódásellenőrzési rendszer szerinti vizsgálat alá tartozhatnak.³

Ennek megfelelően a Bizottság a hozzá a bejelentett összefonódást átteheti az érintett tagállam(ok) hatáskörrel rendelkező hatóságaihoz.⁴ A folyamat első lépése az, hogy a Bizottság a tagállami ver-

senyhatóságok tudomására hozza a hozzá érkezett bejelentést, akik vagy saját kezdeményezésükre, vagy a Bizottság felhívására előadhatják, hogy álláspontjuk szerint: az (1) összefonódás azzal fenyeget, hogy jelentősen befolyásolja a versenyt az adott tagállamon belül egy olyan piacon, amely egy elkülönült piac valamennyi jellegzetességével rendelkezik, vagy (2) az összefonódás az adott tagállamon belül olyan piacon befolyásolja a versenyt, amely rendelkezik egy elkülönült piac valamennyi jellegzetességével, azonban nem képezi a közös piac jelentős részét. Az első esetben a Bizottság saját

¹ L. Fúziós Rendelet 1. cikk (2) és (3) bekezdései

² L. pl. Fúziós Rendelet preambuluma 8. pontját

³ L. Fúziós Rendelet preambuluma 11. és 12. pontjait

⁴ Fúziós Rendelet 9. cikk

megítélése alapján vagy maga jár el, vagy egy érintett tagállamhoz utalja az ügyet (vagy annak egy részét). A második esetben azonban a Bizottság köteles a tagállamhoz utalni az ügyet, ha úgy látja, hogy létezik ilyen, elkülönült – közösségi szempontból nem jelentős – piac. Itt kell utalni arra a feltehetően fordítói hibára, hogy míg a magyar nyelven közzétett rendelet akként hangzik, hogy ez utóbbi esetben a Bizottság csak átteheti az ügyet, addig az angol és a német szövegek az áttétel kötelezettségére utalnak. (Az angol szöveg a

részét az érintett tagállam hatóságához teszi át a nemzeti versenyjog alkalmazása céljából.

Nem csak a Bizottság teheti át a tagállamhoz az ügyet, hanem arra is mód van, hogy a tagállam utaljon a Bizottsághoz egy összefonódás megvizsgálására. A Fúziós Rendelet 22. cikkelye alapján egy vagy több tagállam felkérheti a Bizottságot egy összefonódás megvizsgálására, ha az nem közösségi léptékű, de hatással van a tagállamok közötti kereskedelemre, és azzal fenyeget, hogy jelentősen befo-

ben további lehetőség a közösségi szabályok alkalmazására a Fúziós Rendelet 4. cikkelye alapján, hogy a vállalkozások tájékoztathatják a nemzeti hatóságokhoz történő bejelentést megelőzően a Bizottságot arról, hogy az összefonódást a Bizottságnak kellene megvizsgálnia. Ennek az a feltétele, hogy az adott összefonódás legalább három tagállam nemzeti joga szerint felülvizsgálható legyen. Erről az értesítésről a Bizottság tájékoztatja a tagállamokat. Ha az érintett tagállamok között – érve itt azokat a tagállamokat, amelyek a saját nemzeti versenyjoguk alapján az összefonódás megvizsgálására hatáskörrel rendelkeznek – van olyan, amely nem ért egyet egy európai szintű eljárással, akkor az ügy nem tehető át a Bizottsághoz.

Magyar összefonódási ügyek az Európai Bizottság előtt

Budapesti Értéktőzsde, Budapesti Árutőzsde és KELER (COMP/M.3511)

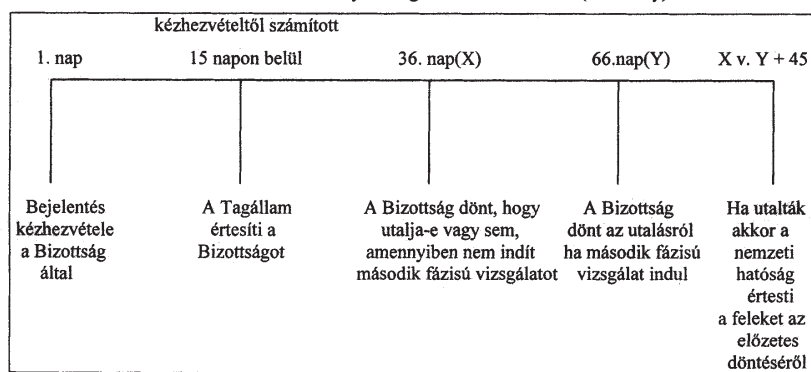
Az Európai Bizottság 2005. február 15-én bejelentést kapott a Fúziós Rendelet 4. cikkelye alapján. A bejelentés értelmében a Wiener Börse AG, az Österreichische Kontrollbank AG, a Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, az Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG (Erste Bank) és a HVB Bank Hungary Rt. (HVB) közös irányítást kívántak szerezni a Budapesti Értéktőzsde Rt. (BÉT), a Budapesti Árutőzsde Rt. (BÁT) és a Központi Elszámolóház és Értéktár Rt. (KELER) felett.

Az ügy előzménye, hogy a bejelentők 2004. május 19-én közösen 50,25% részesedést szereztek a BÉT-ben. Ezt megelőzően a bejelentők közül a HVB 12,75%, az Erste Bank pedig egy leányvállalatán keresztül 5,8% részesedéssel rendelkezett a BÉT-ben. A felek 2004. május 17-én az irányításra vonatkozóan szindikátusi megállapodást kötöttek, amelynek alapján stratégiai döntéseket csak 80%-os többséggel lehet meghozni.

A BÉT közös irányításával együtt a felek a BÁT-ban is közös irányítást kívántak szerezni részvények vásárlásával. A BÉT és a BÁT közös irányításával a felek összesen 46,67%-nyi részesedéssel rendelkeznek a KELER-ben és rajtuk kívül az egyedüli tulajdonos a Magyar Nemzeti Bank lenne. Mivel a KELER esetében a stratégiai döntések meghozatalához a szavazatok 60%-ára van szükség, ezért a Magyar Nemzeti Bank és a felek ezáltal közös irányítást szereznének a KELER-ben.

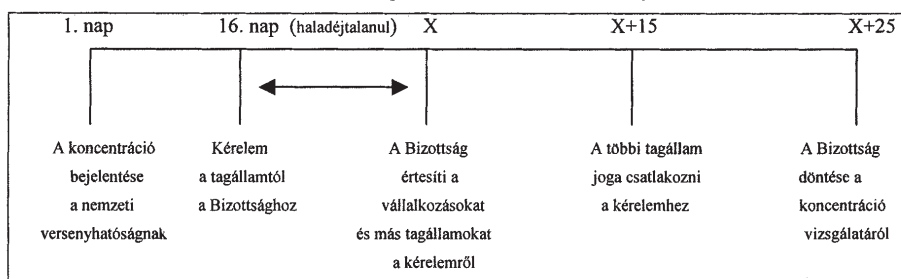
1. táblázat

A nemzeti versenyhatóságokhoz történő áttétel (9. cikkely)

2. táblázat

A Bizottsághoz történő áttétel (22. cikkely)

„shall refer”, a német szöveg a „verweist” kifejezéseket használja.)⁵

További lehetőség, hogy a 4. cikkely alapján a vállalkozások a Bizottsághoz történő bejelentést megelőzően tájékoztathatják a Bizottságot arról, hogy az összefonódás egy tagállam olyan piacon gyakorolhat jelentős hatást a versenyre, amely piac egy elkülönült piac és ezért azt egészen vagy részben a tagállamnak kellene vizsgálnia. Ha a tagállam a haladéktalan értesítést követően 15 munkanapon belül nem nyilatkozik, vagy beleegyezik az áttételbe és a Bizottság is az áttétel mellett dönt, akkor az ügyet vagy annak egy

lyásolja a versenyt a felkérő tagállam vagy tagállamok területén. Ebben az esetben olyan ügy kerülhet a Bizottság elé, amely nem érte el a Fúziós Rendeletben meghatározott küszöbszámokat. Ilyen volt például a Promatech/Sulzer ügy.⁶ Érdemes felhívni arra a figyelmet, hogy a nemzeti versenyjogokban meghatározott határidőket ilyen esetben mindaddig fel kell függeszteni, amíg az eljárás helyét meg nem határozták. Az említett esetekben a Bizottság csak a tagállami hatóságok közös felkérése alapján járhat el. A nem közösségi léptékű összefonódások eseté-

⁶ További, a 22. cikkellyel kapcsolatos ügyek tekintetében l. http://www.europa.eu.int/comm/competition/mergers/cases/index/by_dec_type_art_22.html

⁵ Megjegyzendő, hogy a szabályozás céljával is az angol illetve a német verzió van összhangban.

Figyelembe véve az érintett vállalkozások összevont teljes világméretű és közösségi szintű forgalmát az összefonódás közösségi léptékű volt, így az ügyben a Bizottság rendelkezett hatáskörrel. A Bizottság a 2005. március 22-én nyilvánosságra hozta az ügyben hozott határozatát (bár még hivatalosan nem publikálta azt). A Bizottság a korábbi gyakorlatának megfelelően az összefonódás során a tőzsdei jegyzések és a kereskedelmi szolgáltatások, valamint az ahhoz kapcsolódó piacokat vizsgálta.

A tőzsdei jegyzések és a kereskedelmi szolgáltatások piacával kapcsolatosan a Bizottság a SSNIP-tesztet is alkalmazván megállapította, hogy a magyar vállalkozások részvényeinek másodlagos piacokon (pl. Varsó, London, New York) realizálódó kereskedési költségei jóval magasabbak, mint az elsődleges – magyar – piacon. Az elsődleges piacon megvalósuló kicsi, de jelentős áremelkedés nem járna jelentős hatással a másodlagos piacokon megvalósuló kereskedésekre. Bár a pontos földrajzi piac meghatározása nyitva marad, annak pontos meghatározása nem is szükséges, mivel alternatív piacmeghatározások esetében sem mérülne fel versenyjogi aggály az összefonódással kapcsolatosan. Hasonló megállapításokra jutott a Bizottság a többi termékpiaccal kapcsolatban is.

A Bizottság a versenyhatások közül elsősorban a horizontális és a vertikális hatásokat vizsgálta. Megállapította, hogy horizontális hatás gyakorlatilag nem valószínű, vagy ha igen akkor is csak minimális mértékű. A vertikális hatások kapcsán már bonyolultabb a magyar helyzet, ugyanis az összefonódás hatására az érintett vállalkozások nem csak a kereskedés helyét birtokolnák, hanem egyben kereskednének is azon, továbbá a KELLER kizárólagos jogokkal rendelkezik a klíring és az elszámolások BÉT-tel kapcsolatos piacán.

A Bizottság sajtóközleményében az alábbiak szerint összegezte az álláspontját: „az ügylet csekély mérete (a három tőzsde együttes piaci kapitalizációja az értéktőzsdei szolgáltatások tekintetében az EGT-piac kevesebb mint 1%-át teszi ki) és a piacutató által előre jelzett esetleges versenyserkentő hatások miatt jóváhagyta az egyesülést. A piacutató is megerősítette e tőzsdékön közös érdekét, hogy a tőzsdei forgalom növelése és az új jegyzésekhez való bátorítás érdekében alacsony szinten tartsák a tőzsdei díjakat. A KELLER által nyújtott szolgáltatásokat, mint például az elszámolási és klíring, letétke-

zelési és értéktári szolgáltatásokat megfelelőképpen szabályozza és felügyeli a magyar Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a magyar tőkepiaci törvény.”

Az utóhatásait tekintve a 2005. március 22-én engedélyezett összefonódás kedvező fogadtatásra talált Magyarországon és az eddig rendelkezésre álló adatok alapján nem jelentkeztek versenykorlátozó hatások.

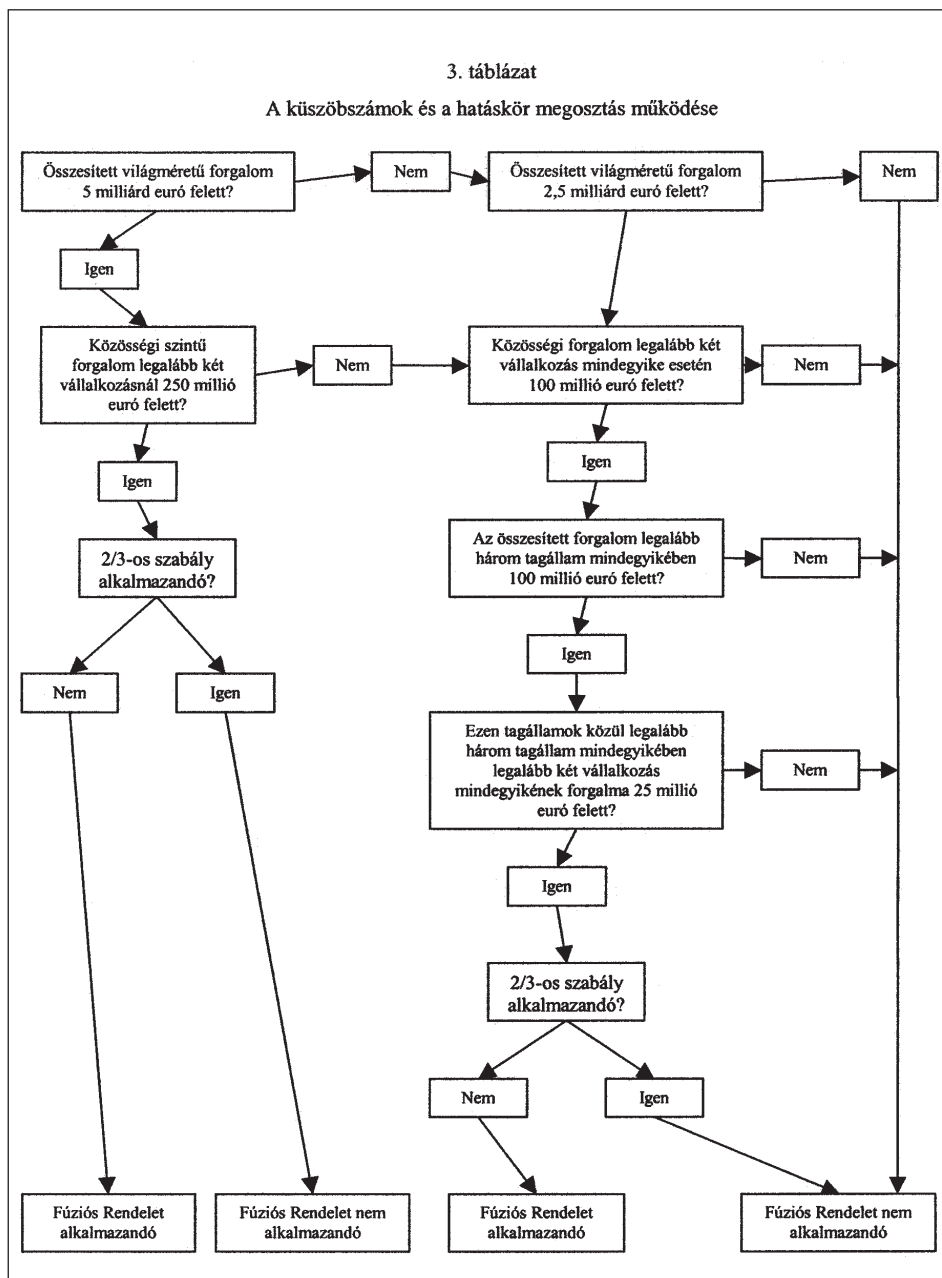
MOL Magyar Olaj- és Gázipari Rt. és E.ON Ruhrgas International AG (COMP/M.3696)

A Bizottsághoz 2005. június 2-án érkezett bejelentés, hogy az E.ON meg kívánja

vásárolni a MOL-tól a MOL Földgáztároló Rt. és a MOL Földgázellátó Rt. vállalkozás részvényeit. Ugyanezen ügylethez kapcsolódóan az E.ON meg kívánja vásárolni a MOL részvényeit a Panrusgáz Magyar–Orosz Gázipari Rt.-ben.

A kezdeti vizsgálati szakasz (első fázis) lezárultával a Bizottság részletes vizsgálatot indított az ügyben. A Bizottság az első piaci vizsgálatot követően megállapította, hogy a tervezett ügylet jelentős versenyjogi aggályokat kelthet a magyarországi gáz- és áramellátási lánc valamennyi szintjén, mivel a két vállalat tevékenységei horizontálisan és vertikálisan is fedik egymást. A kezdeti vizsgálat folyamán a Bizottság komoly kockázatokat tárt fel a tekintetben, hogy a két társaság feletti ellenőrzésben bekövetkező változás jelentősen akadályozhatná a versenyt, mivel az

⁷ IP/05/357 sz. Sajtóközlemény, Európai Bizottság

ügylet az E.ON vertikális integrációjával járna a teljes gázellátási láncban. A tervezett ügylet erősítheti az új társaságnak a Magyarországon rendelkezésre álló valamennyi – mind hazai, mind importált – gázforrás feletti ellenőrzését. Ez az értéklánc következő szintjein található gáz- és árampiacon aktív versenytársak kizárásának, valamint a gázbeszerzési és nagykereskedelmi piacokon zajló lehetséges verseny gyengítésével járhat.

A Bizottság ezért kifejezte azon aggodalmát, hogy az egyesülés ezeken a piacokon gátolhatja az eredményes versenyt, és ezzel jelentősen csökkentheti az energiaszektor Magyarországon jelenleg zajló liberalizálásából eredő előnyöket.⁸ Az üggyel kapcsolatban a versenyügyekért felelős biztos, Neelie Kroes is megszólalt és kifejtette, hogy „az energiaszektor az európai versenyképesség szempontjából alapvető fontosságú. ... Emiatt döntő jelentőségű, hogy a Bizottság gondosan elemezze e felvásárlás versenyre gyakorolt hatásait, mégpedig azzal a jelenlegi folyamattal összefüggésben, amely a korlátok lebontásán keresztül egy teljes mértékben működőképes, egységes energia-piac létrehozását célozza.”

A Gazdasági Versenyhivatal üdvözölte a Bizottság fenti álláspontját, amelynek előkészítésében szakmai véleménye megadásával tevékeny szerepet vállalt a Magyar Energia Hivatallal egyetemben. A részletes Bizottsági eljárás az ügy alapos kivizsgálását és a jövőben várható versenyhatások pontos mérlegelését teszi lehetővé. A GVH a Bizottság számára eljuttatott véleményében megfogalmazta azokat a tényezőket, amelyek a jövőbeni verseny szempontjából hátrányt jelenthetnek. A GVH különösen fontosnak tartja, hogy olyan piaci szerkezet jöjjön létre, amely a földgáz és a villamos energia piacán a verseny fejlődését elősegíti. A Gazdasági Versenyhivatal a vizsgálat második szakaszában is folyamatosan együttműködik az Európai Bizottsággal.⁹

Az Európai Bizottság 2005. szeptember 19-én hivatalosan is közölte, hogy kifogásai vannak a tervezett gázügylettel kapcsolatban, mert az sértené a magyarországi áram- és gázpiaci versenyt. A Bizottság a fentebb jelzetteknek megfelelően részletes vizsgálatot folytatott le, amelyet az a tény is jelez, hogy a korábban tervezettek

A HVB Bank Hungary Rt., a Budapesti Értéktőzsde és a Budapesti Árutőzsde részvényeinek többségét megszerző nemzetközi konzorcium vezető tagjának jogi képviselőjeként vett részt a Martonyi és Kajtár Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda az első magyar vonatkozású közösségi fúziós ügyben. A tranzakció versenyjogi szempontból nem volt egyszerű: bár a tőzsdék és a rész tulajdonukban álló KELER mindannyian monopolpozícióban vannak Magyarországon, a globális pénzügyi szereplőkkel összehasonlítva e cégek viszonylag kicsik. Ráadásul a szerző vállalkozások tevékenysége miatt a szereplők között többszörös horizontális átfedések és vertikális kapcsolatok is voltak. A legnagyobb nehézséget mégis az okozta, hogy a bizottság addig még soha nem foglalkozott az érintett piaccal tőzsdékkal kapcsolatosan, sőt tagállami szinten is alig egy-két tőzsdéfúzió került a versenyhatóságok elé, és az ügyben szintén érintett központi elszámolóházi tevékenység tekintetében sem volt kialakult piacdefiníció. Mindez azért kapott különös jelentőséget, mert az eljárás idején már előre látható volt az azóta egyre inkább kézzelfoghatóvá váló európai pénzügyi és tőzsdekoncentráció, és mind a felek, mind a bizottság a piacdefiníció szempontjából precedensértékűnek tekintette a magyar tőzsdékhez kapcsolódó fúziós eljárást.

Mindezek a megfontolások mind az eljárás folyamán, mind a végső döntésben megjelentek. Az eljárás során először a rövidített, majd a teljes CO formanyomtatvány kitöltéséhez rengeteg adatot kellett összegyűjteni, és többször került sor a tervezetek beadás előtti egyeztetésre, illetve személyes konzultációra a bizottság case teamjével. A végső jóváhagyás pedig, bár azonosította az érintett piacokat [az a) értékpapír-jegyzési és -kereskedelmi; b) értékpapír-közvetítői; c) klíring és elszámolóházi; d) központi értéktári; e) letétkezelői szolgáltatások piacai], de mivel nem merültek fel komoly versenyaggályok, a pontos piacmeghatározást a bizottság nyitva hagyta – vélhetően a jövőbeni ügyekre tekintettel.

HEGYMEGI-BARAKONYI ZOLTÁN, VÖRÖS PÉTER,
MARTONYI ÉS KAJTÁR BAKER & MCKENZIE

hez képest először 2005. december 20-ára, majd 2006. január 12-ére halasztotta – immár harmadszor – a döntéshozatalt.

Az érintett vállalkozások felajánlásokat (kötelezettségvállalásokat) tettek a Bizottságnak, amely azokat a Fúziós Rendelet 8. cikkelye alapján feltételek és kötelezettségszabások formájában teheti kötelező erejűvé. Összefonódások esetében gyakori olyan kötelezettségvállalások megtétele, amely elosztja a versenyhatóságok aggályait az ügylet kapcsán. Az ilyen döntéseknek a piaci verseny biztosítása mellett az a további előnye, hogy ha az érintett vállalkozások megszegik a Bizottság határozatához fűzött kötelezettségeket, akkor az összefonódás megszüntethető és helyreállítható az eredeti állapot. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor a Bizottság bármilyen egyéb intézkedést meghozhat, amely alkalmas az összefonódás előtt fennálló helyzet lehető legnagyobb mértékű helyreállítására.

Az érintettek nagy érdeklődéssel figyelik az ügy végkimenetelét. Az ügynek mindeképpen komoly kihatásai lehetnek a magyar piacra, így amennyiben kötele-

zettségvállalásokkal engedélyezik az összefonódást, akkor azoknak olyan kötelezettségvállalásoknak kell lenniük, amely a magyar piac jellegzetességeit figyelembe veszik, és nem segítik elő olyan helyzet kialakulását, amely komoly versenykockázatot jelent.

⁸ IP/05/881 sz. sajtóközlemény, Európai Bizottság

⁹ Gazdasági Versenyhivatal sajtóközleménye: Budapest, 2005. július 8.